

Дата .----- 11 клас

«УДОСКОНАЛЕННЯ ЗНАНЬ ПРО СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ І ЙОГО ТИПИ

Комунікативна тема : Щастя людини

Мета: систематизувати й узагальнити знання учнів про складне речення; активізувати словесну творчість учнів засобами інтеграції різних видів діяльності; стимулювати вміння учнів самостійно працювати над груповими проектами; розвивати зв'язне мовлення учнів, їхнє мислення, фантазію; виховувати за допомогою слова почуття прекрасного, допомогти учням зрозуміти складну філософську категорію, навчити бути щасливими.

Обладнання: медіа проектор, схеми, тестовий роздатковий матеріал; фотографії та твори про щасливих людей; учнівські буклети за темами проектів до уроку

Епіграф «Як мало людині треба для щастя і як багато, щоб це зрозуміти» (Народна мудрість)

Хід уроку

I. Вступна частина

У юнім віці все здається немов рожевим сновидінням:

І сонечко сильніш сміється, і пестить весело промінням.

Душа співа, мов соловейко, нам хочеться весь світ зігрить,

А найвразливіше серденько вже пробує когось любить...

Ваша пора – пора юності, першого захоплення життям, першого кохання, цвітіння душі – це найкращий вік людини...

Оголошення теми та мети уроку.

Давайте поговоримо про ... ЩАСТЯ? Саме так, про людське щастя. Але говоритимемо виключно складними реченнями. Згода? Не думаю, щоб хтось із вас був проти того, щоб при цьому ми не згадали таку важливу тему, як складне речення, тим паче, що без знань про складне речення та його типи, про пунктуацію складних речень вам ніяк не обійтись на зовнішньому незалежному оцінюванні. Не буде заперечень? Тоді починаємо...

Очікувані цілі

Давайте, як завжди, з'ясуємо ваші очікування від уроку (учні самостійно називають свої очікування від уроку: повторити та поглибити знання про складне речення, систематизувати інформацію про типи складних речень, перевірити свої знання про розстановку розділових знаків у складному реченні, продемонструвати власні досягнення в роботі над проектом, поділитися думками щодо щастя тощо)

II. Актуалізація опорних знань

Щастя без розуму — торбина дірява.

1. Репродуктивна бесіда

Що таке складне речення ?

У чому різниця між сполучниковим і безсполучниковим зв'язком?

Що спільного і відмінного між складносурядним реченням і складнопідрядним?

Яке речення ми називаємо складним з різними видами синтаксичного зв'язку?

Що таке однорідна підрядність?

Аби щастя, а розум буде.

2. Тренувальна вправа:

Дайте характеристику складних речень за поданими схемами:

1. [...], [...]. 2. [...], а [...]!

3. [... ,} (...)}, ...] . 4. (Коли ...), [...] , щоб (...) .

5. [...], що (...), що (...) . 6. [...], (що ...)?

Вчення в щасті украшає, а в нещасті утішає.

3. Евристична бесіда

Чи чули ви що-небудь про «гормони щастя»?

У нашому головному мозку виробляються ендорфіни – «гормони щастя». Ендорфіни полегшують проведення нервового імпульсу, який «біжить» в «центр задоволення». Збудження цього нервового центру дає нам відчуття легкості, радості і бадьорості. Допитливі учені, що займалися дослідженням «гормонів щастя» в 70-их роках, поклали величезні надії на їх штучні аналоги. Але всі досліди виявилися невдалими: річ у тому, що звикання до цих речовин виникало набагато швидше, ніж, наприклад, до героїну. Тому небезпечні дослідження були припинені. Проте наука визнає набагато більш нешкідливі способи «ощасливлення» людства. Найпростішим способом підвищення концентрації ендорфінів є поїдання шоколаду. Ми ж з вами спробуємо ввести в організм гормон щастя завдяки участі в шоколад - тестах, звичайно, за умови вдалого результату. Спробуємо ?

4. Шоколад – тест «Складне речення»

(учні виконують тести, потім обмінюються зошитами і виконують взаємоперевірку; на екрані показую правильні відповіді – хто набрав 12 балів - отримує шоколад.)

Шоколад-тест

1. Складносурядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення «Зранку ми почали непокоїтися...» обрати:

А. ...так що настрій зіпсувався на цілий день.

Б. ...бо кожен з нас почувався досить невпевнено.

В. ...проте погода посприяла нам і цього разу.

Г. ...й обговорювати можливі перешкоди.

Д. ...передчуваючи серйозні ускладнення.

2. Складнопірядним з однорідною пірядністю є речення:

А. Усіх, хто живе в Україні, має об'єднувати в суспільство українська мова, котру треба знати.

Б. Скажи мені, всесильна мово, з якого джерела буття тече струмок, що зветься Слово, в ріку нескітного життя?

В. Повінь добрих почуттів затоплює вчителя, коли він чує, як довірливо тулиться до нього дитина.

Г. Велике діло, коли людина має чисте сумління, коли ніякі тіні не каламутять, не забруднюють душу.

Д. Хоч проживи сто і двісті років, Київ пізнати повністю неможливо, бо в кожного він свій, особливий, самобутній, неповторний.

3. Складним з різними типами синтаксичного зв'язку (сполучниковим і безсполучниковим) є речення:

А. Дивно: чайок зовсім не чути у ці хвилини, мабуть, вони притихли, теж зачаровані несподіваними для них звуками.

Б. Не зневірся, не впади у відчай: вир не вкрутить, хвиля не знесе.

В. Вже вечір тіні склав у стоси, за обрій котиться курай, і дальні пахнуть сінокоси, і дальній пахне рідний край.

Г. Якщо не можна вітер змалювати, прозорий вітер на ясному тлі, змалюй дуби, могутні і крилаті, котрі од вітру гнуться до землі.

Д. Іду, дивлюсь: мій край, моя земля, сміються в небі золотому річки, і села, і поля.

4. Складним з різними типами синтаксичного зв'язку (сполучниковим і безсполучниковим) є речення:

А. Демократія тим і добра, що при ній не держава руйнує людину, а людина будує державу і саму себе.

Б. Пігмей бажає високим бути на зріст, порядним хоче виглядати злодій, завжди злочинець – на ділах добродій.

В. Преславне українське слово звучить у серці у моїм, бо мова – хліб, а не полова: я чув її із уст батьків.

Г. Шануймося, бо одна у нас усіх Україна й життя у кожного одне!

Д. Ніколи я не знав, як тяжко жити без солов'я, що в пісні аж тремтить тільцем своїм маленьким.

5. З'ясуйте, який вид підрядного речення можна приєднати до поданого головного:

Головне речення

Вид підрядного речення

1. Ця подія сталася саме тоді,...

2. ...однак студенти склали іспит.

3. Це не та зупинка,...

4. Журналістка повідомила,...

А. означальне

Б. з'ясувальне

В. обставинне часу

Г. обставинне місця

Д. обставинне допустове

6. Доберіть приклад до кожного випадку вживання тире:

Випадок уживання тире

Приклад

1. Перед узагальнювальним словом.

2. Між підметом і присудком.

3. При відокремленій прикладці.

4. Між частинами безсполучникового речення.

А. А мова – то пісня душі, покладена на слова.

Б. І сльзи, і прокльони – все мине.

В. І ось прийшла неділя – день легкий.

Г. Мало життя прожити – треба життя зрозуміти.

Д. Я усміхнулась – і все навкруг сміється.

Відповіді до «Шоколад-тесту»

1. В. 2. Г. 3. В. 4. В. 5. 1-В; 2-Д; 3-А; 4-Б. 6. 1-Б; 2-А; 3-В; 4-Г.

Усього 12 балів. (Молодець! Отримай шоколад!!!)

6. «У чому щастя людини?».

І група дітей зачитує свої домашні завдання – випереджувальні нотатки до теми. При цьому звучить приємна музика, ілюструються фотографії щасливих людей. Діти намагаються відповісти на запитання: чи є щасливими люди, які зображені на фотографіях?)

Кому щастя, тому й доля.

7. Трансформація речень

Учні заповнюють таблицю на роздрукованих аркушах

Трансформація речень

Заповніть таблицю, перетворивши запропоновані речення на інші види, поясніть вжиті пунктограми

№

Прості речення

Складнопідрядні речення

Безсполучникові складні речення

1. Ніколи не можна жити щасливо, якщо весь час тремтиш від страху. (Гольдбах)
2. У споруді людського щастя дружба зводить стіни, любов утворює купол. (Козьма Прутков)
3. Людина створена для щастя, як птах для польоту. (В.Короленко)
4. З тобою жити на одній землі, — яке велике щастя! (Олександр Олесь)

Найактивніші учні зачитують утворені речення.

III. Узагальнення й систематизація знань

Дитинка спить, а доля її росте

1. «Хто швидше».

Із запропонованих частин скласти речення з кількома підрядними, щоб відповідало схемі.

На зеленій траві бавився гурт дітей. Випиналася з берега лагідною й мовчазною косою.

[, (),].

2. Захист проектів

Думаю, всі отримали шанс відчутти себе щасливішими. А зараз хвилинка рекламного щастя.

II група - фотоколаж «Щастя людини»

III група – презентація проекту «Чому мало щастя?»

Учні, захищаючи свої проекти, роблять висновки про вживання складних синтаксичних конструкцій в текстах публіцистичного та художнього стилів.

Оцінювання презентації проекту проходить за такими параметрами:

1. Повнота розкриття теми.
2. Аргументованість висновків.
3. Елементи творчості.
4. Якість оформлення таблиць, схем.
5. Активність групи.

Не родись багатий та вродливий, а родись при долі та щасливий.

3. Творча робота. Складання колективного проекту

Виведення формули щастя

Виведення формули щастя — класична філософська проблема.

Універсальна формула щастя передбачає щастя нелегке, важке, можливість бути щасливим за будь-яких умов життя, остерігатися зовнішніх благ, обмежувати свої потреби, уникати задоволень. Це сподівання на вдачу, щасливий збіг обставин. Особливість щастя полягає в тому, що для нього немає рамок, воно завжди нове, несподіване, неповторне, воно в постійному русі, становленні.

Давайте спробуємо вивести свою формулу щастя, орієнтуючись на основні потреби вашого віку і нашого часу. Кожен має вибрати слова, в які вкладає розуміння щастя, а потім відтворити отриманий результат, склавши складне речення. Це і буде підсумковий проект нашого уроку.

Щастя — це ... (це відчуття власної свободи над буденщиною життя, це вміння втішатись найменшим і мріяти про майбуття)

Найбільше щастя, це коли... (коли твоя посмішка не викликає підозрілих поглядів дорослих, а кохана людина ніколи не зрадить)

IV. Рефлексія

Безперечно, щастя — це стан душі. Л. М. Толстой чудово зазначив, що щастя не в тому, щоб робити завжди, що хочеш, а в тому, щоб хотіти того, що робиш. Бути щасливим — означає бути самим собою, Щастя — це розуміння сенсу життя, задоволення повнотою свого буття, реалізацією цілей.

Ми просто хочемо бути щасливі!

Адже, щоб літати, не обов'язково - крила.

Проте все ж не варто їх ламати.

Не хочу, щоб вночі плакала мати,

Не хочу, щоб кривда чинилась на дні,

Щоб люди топили свій смуток у вині.

Просто будьте щасливими, щирими, милими.

Рятуйтесь усмішкою, ніби рапірою,

Врятуйте світ правдою, піснею, вірою!

V. Домашнє завдання: написати твір-мініатюру «Моє розуміння щастя», вживаючи складні речення.